

ЗАУВАЖЕННЯ

до звіту про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Відповідно до пункту 16 розділу II Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2019 р. № 977, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 8 серпня 2019 р. за № 880/33851, ознайомившись із звітом думку експертної групи про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Назва ЗВО	Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	62939
Назва ОП	Стратегії і практики інклюзивного навчання
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	016 Спеціальна освіта
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Магістр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

заклад вищої освіти надає мотивовані **зауваження до нього**:

Зауваження до звіту експертної групи подані у вкладеному файлі.

Додатки:

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	<i>СППН. Відповідь на зауваження та рекомендації експертів.pdf</i>	NUyOqJfDpBkREc7NVccWSZYWBR+CdG+7xmDVK R2zMto=

***

Шляхом підписання цих зауважень запевняю, що я належним чином уповноважений на здійснення такої дії від імені закладу вищої освіти та за потреби надам документ, який посвідчує ці повноваження.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

ПІБ: ТУРУНЦЕВ ОЛЕКСАНДР ПЕТРОВИЧ

Дата підпису: 30.10.2024 р.

**Відповідь на зауваження та рекомендації експертів
з акредитації освітньо-професійної програми
другого (магістерського) рівня вищої освіти
«Стратегії і практики інклюзивного навчання»
(ID в ЄДЕБО 62939) спеціальності 016 «Спеціальна освіта»
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка**

Керівництво Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, науково-педагогічні працівники та гарант освітньо-професійної програми «Стратегії і практики інклюзивного навчання» спеціальності 016 Спеціальна освіта висловлюють подяку за фахову експертизу освітньої програми та рекомендації експертної групи. Звіт експертної групи уважно вивчено та проаналізовано. Загалом погоджуємось із висновками експертної групи, однак маємо деякі аргументи та пояснення щодо висловлених ЕГ зауважень і рекомендацій за відповідними критеріями.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми. Рівень В
Недоліки за Критерієм 2.

Невідповідність мети практики за умови вибору здобувачами навчання за програмою ВБ 1 «Інтегрована та інклюзивна освіта (польський досвід) та мети виробничої практики, яку проходять здобувачі освіти, які не обрали цей вибірковий блок. Відсутність звітів по практиці.

Рекомендації за Критерієм 2.

Експертна група рекомендує: *Гаранту ОПП до початку 2 семестру 2024-2025 навчального року узгодити мету практики, оскільки виробнича практика є обов'язковим компонентом ОПП, то й формулювання її мети має бути однозначним, незалежно від того, який вибірковий блок обрали студенти. Гаранту ОПП до початку 2025 року забезпечити зберігання звітів по практиці відповідно до термінів, визначених університетом.*

Відповідь університету:

1. Програма виробничої практики (в закладах освіти з інклюзивним навчанням) розроблена на весь період навчання здобувачів на освітньо-професійній програмі і охоплює зміст практики у 2 та 3 семестрах (<https://cutt.ly/xeYfsODa>). Відтак мета практики (формування професійних компетентностей щодо оцінювання стану розвитку дітей дошкільного та шкільного віку з особливими освітніми потребами, планування та впровадження інноваційних методик і технологій для їхньої підтримки і супроводу, прийняття ефективних рішень у складних і непередбачуваних

умовах; формування індивідуального стилю професійної діяльності), стосується усього періоду її проходження (як у 2, так і 3 сем.), узгоджується зі змістом практики у 2 і 3 семестрах і спрямована на досягнення усіх результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою (про що відзначили експерти у своєму звіті: *Аналіз структури ОПП дозволив дійти висновку, що ОК відповідають програмним результатам навчання, що відображено в матриці відповідності (таблиця 3), та дозволяють сформувати компетентності, визначені Стандартом вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта*).

У програмі практики її розробники вважали за необхідне дати уточнення щодо практичної підготовки у польському освітньому просторі для того, щоб проінформувати студентів, що мета і зміст практики на базі польських та українських закладів освіти з інклюзивним навчанням є ідентичними і різниця полягає тільки у фокусі вивчення досвіду: польського або українського.

Відтак у програмі практики після зазначення мети практичної підготовки надано узагальнену інформацію про цілі та зміст практики у 2 семестрі на базі польських закладів освіти з інтегрованим та інклюзивним навчанням лише для того, щоб студенти могли порівняти мету і завдання практики і запевнитись, що вони досягнуть результатів навчання за умови вибору будь якої індивідуальної освітньої траєкторії.

Організація практики, її змістове наповнення та оцінювання результатів практичної підготовки відбувалось відповідно до законодавства Республіки Польща, нормативних документів Академії спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської (далі – APS) з використанням їх електронного освітнього середовища, Договору про освітнє співробітництво, укладеного між APS та Університетом Грінченка, Договорів про участь у програмах академічної мобільності.

Зміст практичної підготовки здобувачів освітньо-професійної програми 016.00.03 Стратегії і практики інклюзивного навчання узгоджено зі змістом Програми післядипломної педагогічної студії «Інтеграційна та інклюзивна освіта» Академії спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської (<https://drive.google.com/file/d/13vxsJRfU4g3nWYNRCnPg01JTDLzs8Gnl/view?usp=sharing>) та результатами навчання за освітньо-професійною програмою «Стратегії і практики інклюзивного навчання».

Надаємо таблицю, у якій представлена відповідність результатів навчання, здобутих під час практичної підготовки на базі закладів освіти з інклюзивним навчання у Польщі, результатам навчання у межах практичної підготовки за освітньо-професійною програмою, що акредитується.

Результати навчання (Україна)	Результати навчання (Польща)
РН5 Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності та розвитку дитини з особливими освітніми потребами, забезпечувати ефективність власних дій	<i>Знання</i> про специфіку дитячого садка, школи, зокрема, освітню, терапевтичну та виховну діяльність, організацію роботи, обсяг завдань персоналу, учасників педагогічного процесу, а також тип документації, що ведеться. <i>Уміння</i> спостерігати за функціонуванням учня з особливими освітніми потребами та вчителя в школі; <i>Уміння</i> аналізувати та інтерпретувати спостережувані або пережиті педагогічні ситуації та події.
РН6 Встановлювати ефективну взаємодію з батьками, колегами, фахівцями, різними соціальними інституціями з метою забезпечення якості спеціальної та інклюзивної освіти на засадах партнерства	<i>Знання:</i> про специфіку інклюзивної освіти для дітей та молоді з особливими освітніми потребами. <i>Соціальна навичка:</i> ефективно взаємодіяти з керівником професійної практики та іншими викладачами з метою поглиблення своїх знань.
РН11 Здійснювати управління складною діяльністю у сфері спеціальної та інклюзивної освіти та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності	<i>Знання</i> про специфіку дитячого садка, школи, зокрема, освітню, терапевтичну та виховну діяльність, організацію роботи, обсяг завдань персоналу, учасників педагогічного процесу, а також тип документації, що ведеться. <i>Знання</i> про специфіку інклюзивної освіти для дітей та молоді з особливими освітніми потребами. <i>Уміння</i> аналізувати та інтерпретувати спостережувані або пережиті педагогічні ситуації та події.
РН13 Розробляти та реалізовувати заходи зі створення безпечного і здоров'язбережувального освітнього середовища, забезпечувати його якість та ефективність освітнього процесу з урахуванням особливих освітніх потреб, можливостей та здібностей дітей.	<i>Знання</i> про специфіку дитячого садка, школи, зокрема, освітню, терапевтичну та виховну діяльність, організацію роботи, обсяг завдань персоналу, учасників педагогічного процесу, а також тип документації, що ведеться. <i>Знання</i> про принципи забезпечення безпеки учнів у школі та поза нею. <i>Уміння</i> спостерігати за функціонуванням учня з особливими освітніми потребами та вчителя в школі. <i>Уміння</i> аналізувати та інтерпретувати спостережувані або пережиті педагогічні ситуації та події.
РНu15 Організувати й впроваджувати якісне інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами та здійснювати моніторинг його успішності	<i>Знання</i> про специфіку дитячого садка, школи, зокрема, освітню, терапевтичну та виховну діяльність, організацію роботи, обсяг завдань персоналу, учасників педагогічного процесу, а також тип документації, що ведеться.

	<p><i>Знання</i> про принципи забезпечення безпеки учнів у школі та поза нею.</p> <p><i>Уміння</i> спостерігати за функціонуванням учня з особливими освітніми потребами та вчителя в школі.</p> <p><i>Уміння</i> аналізувати та інтерпретувати спостережувані або пережиті педагогічні ситуації та події.</p>
<p>РНУ16 Координувати діяльність фахівців міждисциплінарної команди психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами задля забезпечення їхньої ефективної підтримки в інклюзивному освітньому середовищі</p>	<p><i>Знання</i> про специфіку дитячого садка, школи, зокрема, освітню, терапевтичну та виховну діяльність, організацію роботи, обсяг завдань персоналу, учасників педагогічного процесу, а також тип документації, що ведеться.</p> <p><i>Знання</i> про специфіку інклюзивної освіти для дітей та молоді з особливими освітніми потребами.</p> <p><i>Уміння</i> аналізувати та інтерпретувати спостережувані або пережиті педагогічні ситуації та події.</p>

Під час практичної підготовки на базах закладів освіти з інтегрованим та інклюзивним навчанням у Варшаві здобувачі, відповідно до мети практики, опрацювали зміст технологій оцінювання особливих освітніх потреб, розроблення індивідуальних освітніх, терапевтичних, просвітницьких та профілактичних програм, що використовуються в освітньому просторі Республіки Польща.

Зважаючи на вищезазначене, вважаємо, що Експертна група некоректно визначила недолік за Критерієм 2 про *невідповідність мети практики за умови вибору здобувачами навчання за програмою ВБ 1 «Інтегрована та інклюзивна освіта (польський досвід) та мети виробничої практики, яку проходять здобувачі освіти, які не обрали цей вибірковий блок*, адже мета практики визначена на весь період її проходження протягом 2 і 3 семестрів, але зміст, засоби та умови її досягнення різні, зважаючи:

по-перше, на Індивідуальну освітню траєкторію здобувача, що формується зокрема й вибірковими освітніми компонентами;

по-друге, на відмінності в системах підготовки фахівців в Україні та Польщі.

Програма виробничої практики, що представлена в акредитаційному кабінеті, була розроблена і затверджена до початку 2024-2025 навчального року, коли ще не було відомо, які вибіркові освітні компоненти виберуть студенти, які вступили на навчання у 2024 р. Тому розробники програми практики вважали за необхідне представити не тільки мету і зміст практичної підготовки здобувачів у 2 семестрі на базі українських закладів освіти з

інклюзивним навчанням, але й ознайомити здобувачів з метою і коротким змістом практики за умови обрання ними Вибіркового блоку «Інтегрована та інклюзивна освіта (польський досвід)», щоб здобувачі мали повний доступ до інформації і розуміли, що **обрання будь-якого із варіантів забезпечить їм набуття знань, умінь і навичок, передбаченими освітньою програмою.**

Відповідно до п.1.12 Методичних рекомендацій з розроблення програм практики здобувачів фахової передвищої, вищої освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (<https://cutt.ly/JeWdju0w>) щорічно до початку нового навчального року вносяться поточні зміни.

Зміст практики для здобувачів другого року навчання (у 3 семестрі) розроблений спеціально для студентів, які вступили на навчання у 2023 році та обрали Вибірковий блок «Інтегрована та інклюзивна освіта (польський досвід)». Відповідно зміст деяких завдань передбачає імплементацію польського досвіду в освітній простір українського закладу освіти, наприклад:

- Провести оцінку особливих освітніх потреб однієї дитини / учня з особливими освітніми потребами на основі вивчення особової справи, наукового спостереження, поглибленого вивчення особливостей розвитку та з урахуванням вивчення польського досвіду (для тих здобувачів, які пройшли навчання за програмою ВБ1 «Інтегрована та інклюзивна освіта (польський досвід)»).

- Вивчити досвід оцінювання особливих освітніх потреб та розвитку дитини у закладі освіти, описати методики, які використовує заклад освіти. Дати свої рекомендації щодо покращення оцінювання ООП дітей. Для здобувачів, які пройшли навчання у Польщі за програмою ВБ1 «Інтегрована та інклюзивна освіта (польський досвід)» надати рекомендації з урахуванням вивченого польського досвіду.

- Розробити рекомендації для педагогів ЗО щодо використання в освітньому процесі конкретної методики / технології інклюзивного навчання. Для здобувачів, які пройшли навчання за програмою ВБ1 «Інтегрована та інклюзивна освіта (польський досвід)» розробити рекомендації щодо використання в інклюзивному освітньому середовищі методики/технології, з якою ознайомились під час навчання у Польщі.

У наступному початковому році зміст завдань практики буде уточнено з урахуванням того, що здобувачі, які вступили на навчання у 2024 році, не обрали Вибірковий блок «Інтегрована та інклюзивна освіта (польський досвід)». Проте усі завдання практики будуть узгоджені з єдиною метою практики (формування професійних компетентностей щодо оцінювання стану розвитку дітей дошкільного та шкільного віку з особливими освітніми потребами, планування та впровадження інноваційних методик і технологій

для їхньої підтримки і супроводу, прийняття ефективних рішень у складних і непередбачуваних умовах; формування індивідуального стилю професійної діяльності) та будуть спрямовані на досягнення результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою 016.00.03 Стратегії і практики інклюзивного навчання.

Також хочемо зацентрувати увагу на тому, що Експертна група у звіті за Критерієм 2 зазначає, що *«Унікальністю ОПП є надання здобувачам пропозиції, спрямованої на поглиблення професійних знань щодо експертної підтримки інклюзивного навчання через вивчення позитивних польських практик з впровадження інтегрованої та інклюзивної освіти»*.

2. Щодо зауваження Експертної групи про *відсутність звітів по практиці*, то зазначаємо, що робота експертної групи у ЗВО відбувалась 9-11 жовтня 2024 р. На цей період, дійсно, готових звітів студентів про проходження практики не було, адже переддипломна (дослідницька) практика відповідно до графіку освітнього процесу мала завершитися 13 жовтня 2024 р. (https://fpsrso.kubg.edu.ua/images/2024-2025/Studentam/%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D0%BA_%D0%A1%D0%BF%D0%B5%D1%86.%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0_%D0%B7%D0%B0%D0%BE%D1%87%D0%BD%D0%B0_1.pdf). Виробнича практика (в закладах з інклюзивним навчанням) проходитиме з 21 жовтня по 24 листопада 2024 р., виробнича практика (в інклюзивно-ресурсних центрах) – з 25 листопада по 08 грудня 2024 р. Сканкопії звітів студентів та іншої супровідної документації розміщуються у відповідних Електронних навчальних курсах з практик, а оригінали звітів передаються на кафедру для зберігання.

Щодо звітів про проходження практики здобувачами (вступ 2023 р.) на базах закладів освіти з інклюзивним навчанням Республіки Польщі, то Perezарування освітніх компонентів, зокрема і практики (Виробнича практика (в закладах освіти з інклюзивним навчанням)), відбувалось відповідно до Договорів про академічну мобільність студентів, якими передбачено (п. 5 Договору), що «Учасник академічної мобільності зобов'язаний: надати академічну довідку, що підтверджує виконання програми академічної мобільності протягом 10 днів з моменту завершення даної програми». Програма академічної мобільності зазначена в п. 1 договорів про участь у програмі академічної мобільності. Для прикладу додаємо зразки Договорів здобувачів освіти (<https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1SacYQRv0Of6dR8YcGVCm3ISlxS3LOnk9>).

Крім того, відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/vdd/documenty_grinchenko_university/rozdil_12/polozhennia_pro_akad_mobilnist.pdf) пп. 9.1, 9.2, 9.3 та 9.4 для перезарахування освітніх компонентів здобувач освіти не зобов'язаний надавати жодних додаткових документів, крім «документу з переліком і результатами програми академічної мобільності» і відповідно Університет не може вимагати від здобувача жодних інших документів.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання. Рівень В

Недоліки за Критерієм 3.

У нормативних документах ЗВО прописані критерії відбору учасників академічної мобільності, що передбачають участь в ній лише здобувачів вищої освіти денної (очної) форми навчання.

Рекомендації за Критерієм 3.

Експертна група рекомендує: *До кінця 2024-2025 навчального року адміністрації університету виправити неузгодженість у нормативних документах ЗВО щодо критеріїв відбору учасників академічної мобільності, а саме, дозволити брати в ній участь студентам заочної форми навчання.*

Відповідь університету:

Відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/vdd/documenty_grinchenko_university/rozdil_12/polozhennia_pro_akad_mobilnist.pdf) Розділ 1 Загальні положення та Розділ 2 Основні терміни та їх визначення регламентує, хто може/ не може брати участь в програмах академічної мобільності, зокрема «учасники освітнього процесу Університету – здобувачі фахової передвищої освіти, вищої освіти, освітньо-наукового ступеня доктора філософії, наукового ступеня доктора наук, наукові працівники, науково-педагогічні працівники, адміністративні працівники; учасник академічної мобільності – український та/чи іноземний учасник програм академічної мобільності», у яких не конкретизовано форму здобуття вищої освіти (денна чи заочна).

Разом із тим, п. 6.2 зазначеного вище Положення передбачає: «До участі в програмах академічної мобільності допускаються здобувачі фахової передвищої, вищої освіти певного освітнього, освітньо-наукового/освітньо-

творчого рівня, наукового ступеня за денною (очною) формою здобуття освіти». На противагу цього пункту звертаємо увагу на п. 6.3 «Відбір здобувачів фахової передвищої, вищої освіти для участі у програмах академічної мобільності здійснюється Конкурсною комісією Університету з урахуванням рейтингу успішності, рівня володіння іноземною мовою, наукових досягнень здобувача, його участі у громадському житті Університету», який не обмежує форму здобуття вищої освіти для учасників програм академічної мобільності.

ЗВО має право в межах своєї автономії та укладених договорів із зарубіжними закладами-партнерами визначати додаткові умови участі здобувачів вищої освіти у програмах академічної мобільності, а також зарубіжні заклади-партнери мають право самостійно визначати умови для прийому здобувачів освіти для участі у програмах академічної мобільності.

Яскравим прикладом визначення додаткових умов, зокрема участі здобувачів освіти заочної форми навчання в програмі академічної мобільності в закладі-партнері, є участь здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Стратегії і практики інклюзивного навчання» в програмі академічної мобільності в Академії спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської (м. Варшава, Польща) на основі укладеного Договору про освітнє співробітництво. Всі документи, які підтверджують умови та процедуру участі й перезарахування освітніх компонентів описані у Відомостях про самооцінювання та надані ЕГ за їхнім запитом.

Звертаємо увагу, що у звіті Про результати акредитаційної експертизи щодо Критерію 3 ЕГ зазначає: «Позитивною практикою є можливість АМ через вибір блоку 1 «Інтегрована та інклюзивна освіта (польський досвід)», викладання якого забезпечує НПП Академії спеціальної педагогіки імені М.Гжегожевської (Варшава) відповідно до укладеного договору (<https://is.gd/C7NvGG>), тим самим підтверджуючи та подаючи як інноваційну практику ЗВО участь здобувачів вищої освіти заочної форми навчання в програмі академічної мобільності в закладі-партнері Університету.

Вважаємо, що зауваження ЕГ «У нормативних документах ЗВО прописані критерії відбору учасників академічної мобільності, що передбачають участь в ній лише здобувачів вищої освіти денної (очної) форми навчання», є досить контраверсійним, оскільки у нормативних документах Університету містяться і додаткові умови участі здобувачів освіти в програмах академічної освіти, крім того умови участі додатково регламентуються договорами про міжнародне, освітнє та інше співробітництво та закладами-партнерами, які приймають здобувачів освіти для участі у програмах

академічної мобільності відповідно до їхньої автономії, фінансування, умов грантів тощо.